

GRAD
DS
651
.L75
v.2
no. 34-59
1908
BUHR

GRAD

DS

651

L75

No. 2, no. 34-59

1908

Burke

LUPAG-KIABAN

PRECIOS
EN MANILA 10 CENTS NUMERO
PARA PROVINCIAS 15 " "
PARA EL EXTRANJERO 20 "
NUMERO ATRASADO 10 "

SEMANARIO SATIRICO

AÑO II 2^A EPOCA N° 58.

MANILA, SABADO 19 SEPTIEMBRE 1908.

DIRIJASE LA CORRESPONDENCIA
A LA CALLE CONCEPCION
N° 42 KIAPO.
BOX 775.

FILIPINAS CULTAS

MISS GREGORIA AGONCILLO

Profesora de Francés en la Diocesan Girls' School de

- Hongkong. Graduada de *Senior y Associate of Arts* en la Universidad de Oxford.

Inglaterra. Natural de Tag. Batangas. 16 años.

A luengas tierras...

Varios periódicos han reproducido con satisfacción muy marcada un telegrama de Manila publicado por cierto diario de gran circulación de los Estados Unidos, referente á la elección de Villa y Diokno, y casi al mismo tiempo publicaban también los comentarios que sobre el mismo asunto hacia ese mismo papel metropolitano.

Eso tiene muchísima gracia y más de tres bemoles.

El telegrama de marras lo ha publicado casi toda la prensa de América, porque la información que se sirve á la prensa amarilla viene de la misma fuente.

Hace ya mucho tiempo que es corresponsal del *New York Sun* el honorable McDonnell, nombrado por mister Taft miembro del Municipio de esta ciudad, en la que no tiene ó no tenía intereses y á cuyo vecindario no le ligaba lazo alguno de unión ó afecto que le capacitará para la representación.

Desde entonces se han telegrafiado á la prensa americana otras muchas barbaridades. Por esa circunstancia, yo creía que esos papeles se habían acreditado suficientemente de veraces, imparciales y sensatos.

En todas ocasiones, los diarios de aquí no han regateado sus alabanzas al corresponsal y concejal McDonnell.

El *Herald*, que es un órgano imperialista, se ha desatado contra el pueblo filipino, con motivo de esas elecciones, comparándole á los *salvajes primitivos* de las Islas Fiji y clamando otra vez contra "la concesión de una acrecentada medida de gobierno propio."

A propósito de tales saudeces, los que las publican plantean de nuevo la cuestión de las declaraciones de Villa y un escritor español se ha puesto á inventar chistes, explotando el uso de *juepes* en los *mitins de avance*, sin acordarse de que ese primitivo sistema de alumbrado lo resucitaron los otros, esto es, Del Pan y la campaña.

El diario progresista va más allá: se ha dignado indignarse y protestar contra los severos juicios del *Herald*, que nos califica de incapaces—lo mismo que los progresistas—y asegura que Villa no obtuvo la mayoría del total de votos. Y por consiguiente, no puede hacerse responsable al vecindario de Manila ni menos á todo el pueblo filipino, de la elección de dicho candidato.

Es la misma cantinela de ciertos periódicos hispanos y de los *contemporaries*.

No creo que se pretenda asumir aquí la representación de todo el pueblo ni siquiera de los electores del distrito correspondiente.

A los electores de Villa les debe de bastar saber que han obtenido la mayoría en la votación.

¡Vaya una manera de enseñar la oreja que tienen los secundadores de la prensa amarilla!

Aun admitiendo que la división entre los nacionalistas ha podido determinar el triunfo de esa candidatura, puede asegurarse que esa victoria no ha sido más gloriosa por la estricta limitación del sufragio.

Pero esa misma división demuestra una gran verdad, muy amarga para los progresistas y sus similares: sumados los votos nacionalistas para un solo candidato, los demás grupos no hubieran tenido más votos que Atayde: los votos de los parientes.. cualificados.

Y ese candidato pudo ser Villa, ó pudo ser Mendiola.

Parece inútil que el diario progresista se indigne y proteste porque es una amarga verdad que el cantar en el mismo tono que los que no quieren á Villa, produce efectos contraproducentes.

Es posible que caigan en desuso los *mitins de avance con juepes*.

Los ha desacreditado *Pepe Verdades*, sin darse cuenta de que se trataba de un invento de un amigo de la casa.

JOSE TOTO. *

Aleluyas variadas

Lucas Gómez, el patriota
de tentáculos de acero,
que lo mismo pesca un acta
que opio en forma de proceso,
se está dando mucho pisto
desde el papel «Los Obreros»,
(cuya cabeza visible
de turco es A. Montenegro)
y hasta un título ha encontrado,
chichirico y retrechero,
con que alucinar á algunos
desprevenidos y crédulos.
Caballeros, no soldados,
del trabajo. He ahí, oh pueblo,
la enseñanza democrática
de Lucas Gómez, el fiero.

El cual, aunque él lo desmienta,
—y esto es preciso saberlo—
es un señor aristócrata
desde los piés hasta el pelo,
que se ríe interiormente
de los «montes» y los «negros»,
de los Logios y los Peres
y de todos los obreros.
Alista, pues, proletarios;
el patibóng no está lejos
y puede, si le untan de opio,
cogeros de medio á medio.

*
No han podido probar nada
los protestantes,
y sólo porque los otros
fueron galantes
se han podido abrir las urnas
electorales,
viéndose que las balotas
eran iguales,
Menudo chasco se lleva,
un gran señor,
que acostumbra á decir siempre
Tap es mi glori!

*
Pobre Turiano! Te compadezco;
mi profecía se va á cumplir,

EL SABLE DEL PATRIOTA

EL PATRIOTA DE ACERO — ¿Quién dijo miedo? ¡A lu-

char hasta morir!

EL P. DE LA ENSEÑANZA.— Yo no abundo en las mis-
mas razones. Yo opino que nos volvamos a nuestras ca-
sas, porque el pueblo ya no nos cree. El Comité Ejecutivo
esta moralizado, vamos al decir.

EL DOBLE FRACASADO.— No, no. Con el sable del Pa-
triotita y su periódico, venceremos. Avance, avance, aunque
sea sin jueves.

AVANCE NA NAMAN!

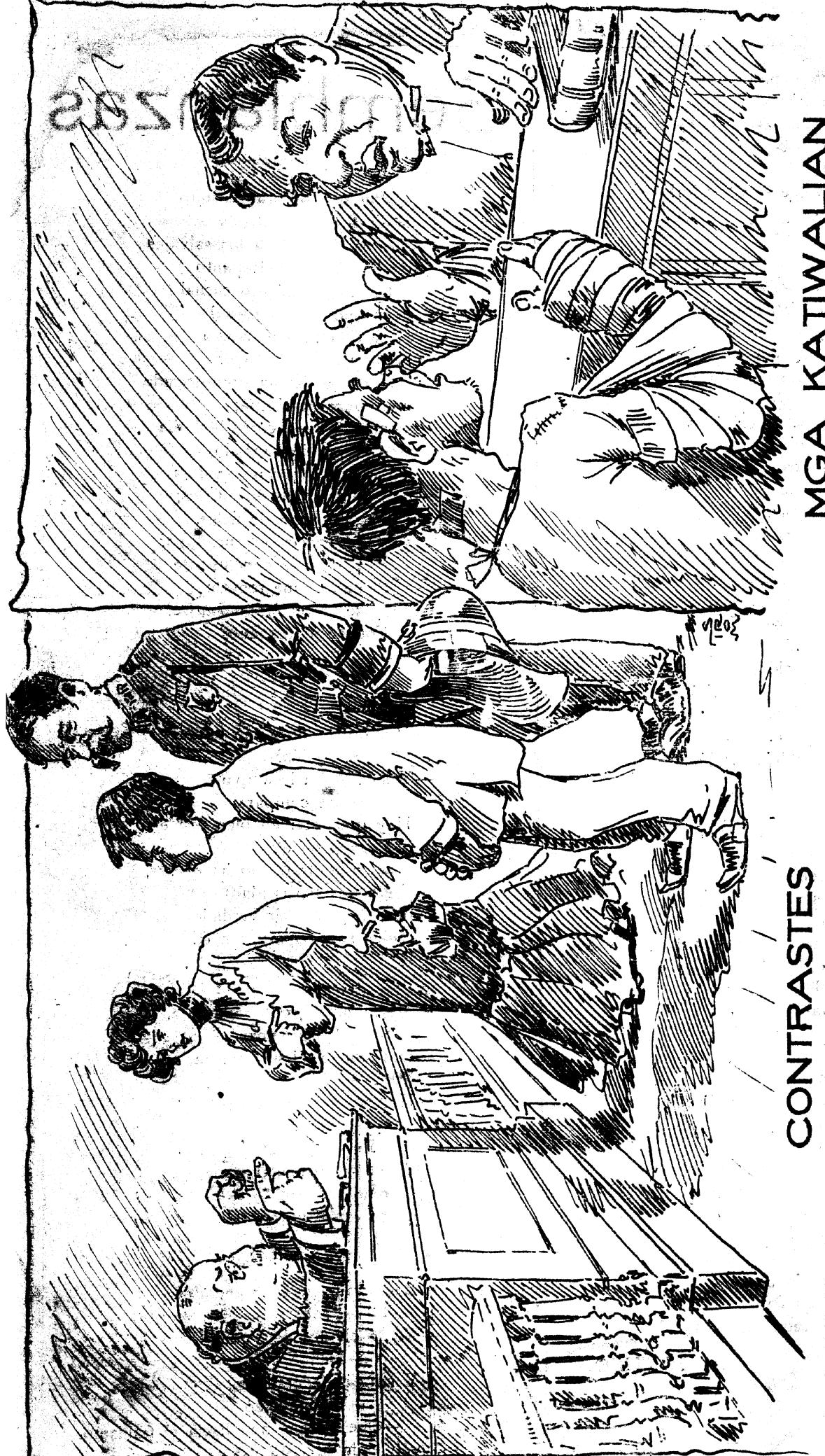
ANG "DE ACERONG" TAO.— ¿May natatakot na ngā ba
sa inyo? Subong, tayo'y sumagasa ano mang mangyari.

ANG BAGONG PATRIARKA.— Ma buti ngā sanang
umabang tayo, pero tila tayo tayo na lang ang kumikios

néayon. Wala na iyong mga huepe natin...

BACONG ORAKULO.— Kay dami namang bináhanap
nito. Masama pa bang *kasangkapan* ang mangagawa upang
dumakila tayo

CONTRASTES

—Ginoóng Juez, ang taong
ito po ay nagpahirap sa isáng
kabayo.

—Ahá, taong walang hait,
hindi ka na naawa sa isáng la-
láng ng Diós. (Walang ka-
luwá! maghayaq ka ngayón ng
sampus pisong multa! Sa-
yang at di kita maparusahan
ng talóng mabigat!

MISS SENSITIVE. — Señor
Juez: este nativo ha matrata-
do a una mula —

EL JUEZ. — Cómo te atre-
ves a matratar á un hijo de
Dios? ¡Inhumano! cruel! Diez
pesos... y siento no poder col-
garlo por el pescuez.

MGA KATIWALIAN

— Ako po'y mesakit ngayon
at di makagawa, wala akong
maipakain sa akin ngá anák
at kung inyóng ibig ay bay-
ran na ninyo akó.

— Hindi maáui, dito'y sa-
bado lamang kung maghayaad.

— Señor; Estoy imposibilita-
do de trabajar y tengo nu-
rosa familia. Le ruego que me
pague el jornal.

— No puede ser; aquí no se
paga más que los sábados.

ni hemos explotado
á un *tulisan*
que fiado en tus promesas fué al fin colgado,
como Sakay!
Dominador,
que viene el cobrador!

* *

Ahora se nos presenta
cual *Caballero*,
sí, señor, del *Trabajo*
¡ay que salero!
Y es de león
su invicto corazón,
(Se repite)
Y habla de redenciones
de los obreros
á quienes califica
de caballeros.
Dominador:
¿eres tú el *redentor*?
Redimir prometiste
á los ahorcados...
¡y fueron redimidos
de sus pecados!
Con que Gómez no parles
de redención,
que los manes de Vega y de Sakay piden
satisfacción.
¡Fué allá el león
por la indemnización!“

* *

No hables nunca muy fuerte
de la secreta,
puede creer Carrillo
que es indirecta,
y él te dirá:
—Gómez, tú lo eres más.
(Se repite).
Y si á alguno amenazas
con hablar claro
recuerda á los ingleses
y á sus vasallos,
y al capitán
con descuento y sin pan.
Pero es más conveniente
te compadeczas
de estos pobres *cotipios*
que no arman gresca.
Te pido, *caballero*
tengas piedad,
y no desfogues tu ira contra nosotros
con el *pay-pay*,
¡Viva del Pan!
¡Pobre también Sakay!

A. TONTINO

Semblanzas

—Por qué intrigaros tanto
si se dice sin ambajes
que ha alegrado á los salvajes
de Bontok y de Lepanto

Un nombramiento casual
hecho por la Comisión?
¿Y si ésta toca el violón
lo toca acaso tan mal?

Si es que se ha pronosticado
que nunca presidiría;
viendo lo que ocurre hoy día
creo el vaticinio errado.

Pues para que no se diga
que es jefe sólo de infieles,
danle otra tribu de fieles.

—Verdad que esto tiene miga?

Como prueba concluyente
á los hechos me remito:
hoy preside el *infrascrito*
el Comité permanente.

* *

—Hombre es de genio tambien.

—¿Quién?

—Y su fortuna le ampara.

—Se compara.

Hay que estar en bien con él.
—¿Con él?

—Lo contrario no ha de ser,
(fuera una barbaridad)
pues hoy á decir verdad
¿quién se compara con él?

— Me infundió grata esperanza.

— Su privanza.

— que mucho aliento me da.

— Ya?

— Hay mi ilusión ya pasó

— Pasó!

— Humo es que sé disipó
al ver mi ilusión perdida;
y como todo en la vida,
¡su privanza ya pasó!

— Buen año tengas, compadre.

— Padre.

— No te olvides de Vedel.

— Del.

— Y guisa al federalismo.

— Federalismo.

— Que aunque hoy hacia el frailemo,
volviendo la vista vás,

precine, tu siempre serás
punto del federalismo.

**
Es hombre de gran valía
por su ingenio y su saber
y se honran mucho con él
los de la federalía.

Ya no es mala la carrera
que hizo como funcionario:
ascendió hasta el campanario
sin pasar por la escalera!

Que hiciese carrera tal
no encuentro nada de extraño
hombre es que conoce el paño
de la chusma federal.

Y como comisionado
es baluarte del Partido,
y sirve para un barrido
igual que para un fregado.

Pudiera mejor estar
y por el pueblo apoyado,
si quisiera de buen grado
bajar de su pedestal.

**
Tiene en todo mucha calma,
es hombre que no se apura
y sólo por su figura
se ve que tiene gran alma.

Su talento es regateado
por sus muchos adversarios
que van diciendo—¡canarios!
que ha sido un mal abogado.

Todo esto es por la razón,
sencillísima por cierto,
de haberle ofrecido un puesto,
que aceptó, en la Comisión.

Y por ser nacionalista,
fue por el pueblo elevado;
vemosle hoy comisionado
y perderemos de vista!

De él dijeron que era feo,
todo esto pudiera ser;
pero el otro, lo es más que él,
al menos yo así lo creo.

SALAMANGKA.

Las llaves de una lira

—o—
Esto que voy á decir es más serio ó *serioso* que los
arcos de caña medio erigidos ya en memoria de los ma-
rinos, marineros y demás gente mareante y maleante del
Tío Sam, próximos á pisar estas playas.

Y es serio, porque se trata de un descubrimiento
portentoso, que yo ofrecería á la sabiduría de un Edison
ó un Turiano (profundo sociólogo).

Esta invención se debe á la fecunda y fecundante
imaginación del prologuista de cierta ristra de ajos, digo,
de cierta colección de «pandakakis del alma», que dan la
hora, el opio, la codeina y la morfina del Dr. Gómez.—
Lo cual que es ya un mérito *remarcable*.

Se trata, queridos lectores, de que Don Petronio Ga-
barra, al presentar á cierto Genio (así con g mayúscula
para que lo vean hasta los miopes), dijo ó se dejó decir
ó se atrevió á decir que este Genio macróbico solía
entretenér sus ocios poéticos *tocando las llaves de su lira.*

¡Una lira con llaves!... Ya ven ustedes si el hallazgo
no es para dejarle turulato á cualquier hijo de Adán.

Si Don Petronio hubiese dicho que el Genio prolo-
gado suele tocarse las narices ó los «cordajes» de su
instrumento lírico, todavía sería dispensable la *palta-secundum pronuntiationem mendolisticam*, pero venirnos
con el cuento de que la lira tiene llaves, eso no sólo es
confundirla con un clarinete, un saxofón ó un *cabán* inde-
cente, sino que es, sencillamente, ofender al Genio ma-
yúsculo, haciéndole parecer como que toca la lira,
cuando, en realidad, se da á entender que toca un fagot
ú otra cosa larga con cangrejos, llaves y... ripios.

A propósito de ripios. Don Petronio Gabarra pide
al público de estas Islas que den *paso al Genio*.

Por mí, que se lo den en cualquier sitio, aun en los
más peligrosos.

Pero, por Cristo Padre, Don Petronio, hágame Vd.
el favor de no ponerse, como prologuista, en perfecto
desacuerdo con su prologado, quiero decir el *GENIO*.

Porque no está bien visto, mi querido Sr. Gabarra,
que mientras Vd. le llama Genio al chico de los versos,
este, desmintiéndole á Vd. con la más franca y valiosa
confesión que jueces y fiscales pudieron oír en este bajo
mundo, declare en unos alejandrinos semi-acuñados, de-
dicados á cierta Carmen, que *sus* versos son ripiosos.
Sus, entiéndase del Genio en *cuestión* ó en *infusión*.

¡Un Genio ripioso! Esto sí que tiene gracia y hasta
hace de reír al más grave y flemático.

¡Un Genio ripioso! —Si, señores, existe, se da, lo ten-
emos en pleno Manila, vivito y coleando, y hasta ha-
blando de parleros ruisefiores en combinación química
ó superferolítica con hamacas, champacas y otras cosas
del trópico.

Pero lo más tremebund, mi amado D. Petronio, es
que Vd. haya dicho en letras de molde que el «Trinquis»
del Genio, ú sease, «Brindis» es una «poesía festiva».

¡Qué iba á ser festiva, dulcísimo Don Petronio! Esto
hay que contárselo á las abuelas del Pegaso y de las
nuevas musas.

El «Trinquis» (a) «Brindis» es más serio y trascen-
dental que el problema del cólera y los «loktones» en
Filipinas. En el «Trinquis» el Genio se mantiene más
estirado que cuerda de ahorcado y más solemne que una
patata fría, puesto que se dirige á sus compañeros en la
fiesta ó aniversario de su periódico.

Ah! vamos, ya me figuro yo por qué D. Petronio
ha «tildado» de festivo el «Trinquis» del Genio conse-
bido. La palabra «fiesta» me da el hilo del ovillo.

El amigo D. Petronio, sin pararse en barras ni decir
siquiera jagua val se habrá hecho el siguiente razona-
miento:

Este «Trinquis» es poesía que se consagra á una

EFFECTOS DE LA REFORMA

— Señor alcalde: ¿cómo se atreve V. a llegar por estos barrios en tinieblas? Eso es una heroicidad digna de un poe liceman.

— La verdad es que aquí peligran nuestros hijos. Yo creía que la reforma aliviaría, pero me he equivocado. Estos expertos nos van a revientar.

— Gringóng Alcalde — Iló pong tayo matín ay mapanáa nabi. Wala rito kahit isáng ilaw, mataas ang din pala naro kayo!

— Nakakamín mo bakung baki? Ibig ko lamang matín. rusong kawayong mágz máanáanwis na daing nang dísing, nito kahit wadang ilaw ay máataring lumakás.

— Si yungá po, pero pakapá lamang ung puchakbáng. — Talagang ganon ang ordéndan

fiesta; *at qui* todo lo perteneciente á fiesta, debe ser festivo; *ergo...* esta poesía del Genio es festiva,

Pues no, mi señor D. Petronio, porque si eso fuera verdad, el razonamiento podría hacerse también de este modo, y hasta sería más lógico y transcendente:

Este «Trinquis» es poesía que se consagra á una fiesta; *at qui* todo lo perteneciente á fiesta debe ser festivo; *ergo...* la burra tiene sabañones.

Si, señor Gabarra, tiene sabañones y tiene ripios, que son sabañones y la cochambre de los versos.

De esto sí que andan ricos las «Pandakakis del alma»: de trufas, de cascotes, de almohadas y de cuñas.

Y, además, de cojeras, desequilibrios y lisiamientos métricos. Hay retahila de palabras, vulgo verso, que quiere ser de once sílabas y sólo es de diez, y gracias.

En una palabra, señor rologuista, ni Carulla, que puso en verso la Biblia y era ripioso en demasía, sería capaz de peñiquebrar el metro como lo hace el GENIO.

Yo no sé, en verdad, cómo pudo éste (perdóneme el Genio el pronombre demostrativo) «escalar la cumbre del arte», como dice Vd., mi estimado Don Petronio. Viéndole cojear al Genio, realmente, me admira que haya podido trepar tan alto.

En fin, ya Vd. me explicará este fenómeno colosal, que es poco menos que el «descuaje» y el «desmigue» de las leyes de física, de mecánica y otras ciencias infusas.

Yo me retiro humildemente para darle paso al Genio y ver desde lejos cómo se entretiene en «tocar las llaves de su lira» y cómo el prologuista LE acompaña con el violón...

De llaves, D. Petronio, si á Vd. le place.

SATURNINO DEL PENSIL.

LOS "virtuosos"

—(—)

Editase hoy en Manila,
al decir de cierta gente,
un periódico *decente*
compuesto por un gorila,

que diz es el director
pantalla, no sé porqué,
y dicen que un chimpancé
hace de administrador.

Un zorro nada valiente
es el que esgrime la pluma,
y por si alguno le abruma
enseña á veces el diente.

Un asno ineducado
que aún se sienta en cuclillas
mancha y borra unas cuartillas
echándolas de ilustrado,

Un perro muy callejero
corre con la información,
y como es su condición
va ladrando al mundo entero,

Un *damulag* cimarrón
también entre ellos está,

y cuando éste llega allá
se alegra la redacción.

Estos son el personal
del periódico *decente*
que embaucando va á la gente
de un modo fenomenal.

Y aun falta por incluir
al célebre domador
que es el gran amo y señor
de esta masa muy cerril.

Por lo que al diario respecta
el público ya se habrá
convencido de que está
violoneando á toda orquesta.

Como audaz y mentiroso
nos insulta y escarnece,
sin razón nos aborrece
y nos odia el envidioso

Achaca á nuestra hidalguía
infundiosas mezquindades
las torpezas y maldades
hijas de su villanía.

Bien. Pues sois tan cariñosos
llamándonos *indecentes*;
seremos más indulgentes,
y os llamaremos *virtuosos*.

Y no os olvideis jamás,
porque es una gran verdad,
que *quod Natura non dat*
Salamanca non prestat.

MONTEBLANCO

COLECCION
DE
LIPANG KALABAW
desde el núm. 1 al 33 inclusive

1.a EPOCA

Se vende encuadrado á -P- 6.

CONCEPCION 24.—QUIAPO.

Isáng talumpati

MGA GINOÓ.

Marañi pang lubha ang hangga ngayo'y hindi naka bábatid ng mga kadahilanang pinanghabawakan ng nag-sisitawag sa Maynila, na Mutya ng Silangan.

Mga Ginoó: ang katawagang ito kundi man tumpak na tumpak na, ay hindi naman napapalayong gaano sa katotohanan.

Ang Maynilang pinamamayanan natin ay Mutya nga, sapagka't may mga katangian siyang hindi taglay ng iba.

Náito ang mga patunay ng aking sinásabi.

May isa tayong Junta Municipal na kun sabihí'y bioubuo ng mga amá ng bayan, at Junta Municipal na makalinggang totoó sa atín, kaya diya'y walá na kayong makikita na lansangang hindi may ilaw (baka namán satihin ninyóng ito'y tuya).

Mayroon tayong dalawang claseng pulis, isáng pulitana at isang yano. At ito ang dahilan kun bakit ang mga pulitana, na may mga tungkuling tinutupad na paris din ng sa mga yano ay may malaking sahod, may isa tayong Salomon, na dumaraig sa kasabihang hari ng mga taga Israel. Nagpaparusa siya ng kasingblis ng kidlat, at kung makapagparusa pa naman ay walang lingong likod.

May isa pang Sociedad na tagapagkandili sa mga hayop, at hayop na hayop nga lamang ang napanga ngalagaan.

May mga liwasan tayong gaya ng Luneta, na pagka mga ikasiyam na ng gabi hanggang sa ito'y humati, ay nagtinggítar ng malayang pag ibig, bagong kuro na dito sa atí'y nagkakaroon na ng mga alagad na misisigá.

May travia tayo na dahil sa katulina'y madalas ma kasagasa at makamatay, gayong di umano'y may mga kautusáng nagkakasala ng ganyang mga pagpapatulin.

Mayroong teléfono (huwag ba sanang magagalit ang magagandang dalaga sa Central) na kung minsá'y mabuti pa ang laruáng bumbong ng mga bata, dahil sa madalas na hindi magamit lalo't nag uuulan. Ang telefonong iyan ay bagay gamitin sa ikabibingi at huwag sa pagsasaít-aang mahusay, pagka't ikailá man ay talagang ang teléfono natin ngayon, ay telefonong biro biro lamang.

Mayroon tayong ilaw na mahal pa kay sa kinákain sapagka't ang katulinan ng panandang na sa pangbilang, ay ibayo pa ka'y sa bilis ng panginorin kung itinatakbo ng hanging malakás. Kaya sinásabing ang halaga ng ilaw sa iláng nagsisibayad, ay nagiging hirin sa lalamunan.

May mga *alcantarilla* tayo na aywan ko kun kailan pa magagamit na *tibobos*, sapagka't ang naikikita ko ngyon ay pagbabangbang sa lahat ng dako upang pagtagtan pa ng padaluyan ng dumi, na aywan kung kailan madadaluyan.

May mga ilog tayo at sapa na kung umaapaw ay ikinásasalalay sa tubig paris ng pulot kung itinatago sa langgám, ng maraming bahay na pawid, na hindi sapagka't pawid ay hindi na dapat harapin.

Mayroon pa tayong mga bar, na siyang ikinákikilala sa mabubuting kawal ni Bako, at hindi sa ganító lamang nágaganit kundi pati fa sa mga lalong dakilang pangngailangan ay mabuti ang bar. Siya nang siyang tama sa mga mangginginom, na kung mga hinog na ay nagsisipagsukat ng lansangan.

Mayroon tayong mga sekreta na naari rin namáng mambubog sa sino mang mahulog sa kaniláng kamay.

Gaya noong bumugbog ng isang kotserong pinasisigaw na nagnakaw, ay mág-gawa nang uliran.

Mayroon tayong mga iba't ibang buwis, na kui g magkapisanpisan sa ating balikat ay nagiging patawó pagbitat sa atín.

At mayroon pang iba't ibá na hindi ko na sasabihin upang huwag lumawig ang salitaan. Ang tangi ko lamang

máipagpapatuloy ay ang tungkól sa pagkakatawag na Mutya ng Silangan sa pangulong-bayan nitóng Pilipinas.

Mutya nga ito ng Silangan pagka't sa sinapupunan niya'y nagtagataglay ng mga katangian aking nasabi na. Ang ayaw maniwala ay sukat, ako nama'y hindi nami milit, bagkus nagsasabi lamang ng aking naáalam sa pinaguusapang bagay

At tila náto naman, matwid ang katawagang itó.

Conque náalam na ninyo kung bakit Mutya ang tawag sa Kamaynilaan: dahil sa nápakaraming katiwaliang sa kanya'y natatago, at bihibihirang mapasingaw, kahi't iba marahil ang palagay ni Montenegro. Baka naman ka inisan ako ni Montenegro, na naging maselang ng mga huling araw na ito! Kayo ang bahala, ako'y di matiyang magbiro sa mga may balat sibuyas.

At síya na mura.—*He dicho*

HAGUPIT,

◆ ◆ ◆

Matapos lumibot

(:)

Narito na at atin na namang kasalamuha ngayón ang gobernador general.

Galing siya sa paglilibot kun saan saán at ang mga pasalubong sa atin ay lubhang māhahalagá.

Mahalaga, hindi sapagka't mákakain at atin namang ikabubusog, kundi sapagka't may ibig sabihin ang kanyang mga palapalagay sa napagkita sa malalayong poók na narating.

Lahát lahat na ng sukat mapansín ng isang puno ay kanyang napuna. Walang nakaligtang ano man, maliban doon sa mga bagay na sadyang hindi naman ipinakikita sa kahi't sino.

At upang ang mga mambabasa ng LIPAG KALABAW ay may pagkakilanlan sa kanyang mga sinabi ay sisipiin ko rito (baka namán wikain ninyong katamaran na ang umaali sa akin), ang ilan sa kanyang mga sinalita.

Ipinagpapauna kong kung nanamnami'y may mala-lasahan kahi't ang pihikang bibig sa kanyang mga ha-kaháka

Makinig kawong lahat at magsasalita na, hindi si general Montenegro Po, kundi si general Smith gobernador general nitóng Kapuluang Pilipinas.

Ngayon ay tutukuyin ko naman ang tungkol sa polisia ng mga bayán-bayán. Sa Betis, Kapampangan, na ang mga pulis bukod sa may tungkuling mangalaga sa katahimikan ay nanúnupad pa ng pagkasanitario, ay di ako nakakita ng isa man lamang na nagbabantay, lahat ay nakakatulog.

Ang sinasabi kong itó sa bayan ng Betis ay siya ring masasabi sa iba pang mga bayan bagama't mayroon din namang napapatangi: halimbawa sa Lingayen at Dagupan, Pangasinan, na ang mga pulis bukod sa may-ayos ay nakita ko pang nangakagayak. Sa mga munisipyo ng walang pulis kundi áani, ay isá lamang ang na kita kong tumutupad ng kanyang tungkól.

Karaniwan nang ang mga nagsisibuo ng polisia ay mabubuting kawani. Wala lamang silang kaayusan, nguni't ito'y dahil sa nápakaliliit ang kaniláng sahod na halos katimbang lamang ng ipinasasahod sa isang alíta at dahil dito'y hindi naman sila mah ngan ng gaano.

Ang mga puís sa mga lalawigan ay hindi iginíga-lang, pagka't bukod sa di nakababatid ng mga karapatán ng isang namamayan ay palaging marurumi at walang sapín sa paá, kaya aking ipinangaral sa oayán bayán na mabuti pang kakaunti ang pulis nguni't magkakaroón lamang ng kaayusan at mabuting sahod, sapagka't latong

makututupad sa kanilang tungkol, kay sa marami na wala namang kaayosayos.

Datapwa't aking sasabihin na marani sa mga sanhi ng ganitong nangyayari ay nanggagaling sa di pa paggamot hangga ngayon ng pamahalaan. Dahil dito ay nag-aakala akong magmungkahi ng isang tuntuning pangkalahanan na magpasiya ng paglilitis minsan isang taon tungkol sa karapatan at mga tungkulin ng nagsisipimay, sa mga bumubuo ng polisya

Tungkol naman sa mga munisipyo ay masasabi kong inibot kong malinis ang lahat. Malinis ang mga kuwenta at gayon din ang aklat ng mga akta. Ito'y hindi ko inaasahan. Ang karamihay nagsusumikap upang ang malaking bahagi ng kanilang pananalapi'y maiukol sa mga kagalingan ng bayan bago ipasahod sa mga kawani. Sa madalian ay masasabi kong ang mga Munisipyo ay tumutupad na mabuti sa kanilaug tungkulin».

Sa mga salitang iyan, ay ano ang inyong pakilasa? Akin nang nababanaagang may ilang napapanghiwi.

Nguni't anhin pa ba natin ang pagdaramdam ng mga tinatamaang... pulis na matutulugin. Huwag na rin natiting paghirapan pa ng hulaan kung anó ang loob loob ngayon ng mga federal sa haráp ng katotohanang maáalaman na palang manupad sa kanilang tungkol ang ating munisipyo.

Ang ating isipisipin ngayon ay kung ganito ring mga salita ang mapapalagay sa salaysay ng gobernador general na ipadala sa Washington at ngayo'y tinatapos niyang kasalukuyan.

Isang pahayagan ang nagsabi na madalas daw mang yaring iba ang ang napapatala sa mga salaysay kay sa sinasalita lamang.

Anopa't ang ibig sabihin ay natutupad dito yaong salawikaing iba ang lamang ng dibdib kay sa bukang bibig.

Ako man nama'y tila nakarandam na rin ng ganyang nangyayari, nguni, pero, datapwa, palibhasa'y ganito na nga ang taong mababa (hindi naman kasingbaba ni Carrillo,) ay nagkakasiya na lamang ako sa panood ng ganyang mga milagro, at sa pagsasabi maminsan minsang ganito na nga ang buhay at pamumuhay.

Ang paglalakbay siyaset na iyan ng Gobernador general ay makahulugan. Tila pagsubok, tila pagbulaga at tila panonoón.

Anopa't parang piko piko taguan. Marunong din namang mag-alíwalíw itong si Smith...!

MARTINO ORAPRONOBIS.

Talaan' ng mga pasyá

—oxo—

Sa mga pahayaga'y násasabing pinag iisipang buuin ang isang Wikáng pilipino.

Hindi masama ang panukala.

Ipinatalagay ko nga at ng sino man na isang malaking kailangan ang ganito, na dapat gawin, na dapat pagsumikapan... sa panahon at mga araw na itó ng paghahanda.

Maano ngang huwag masayang ang pagsusumakit ng nagsisipagsikap ngayón.

At sapagka't giliw na giliw ako sa kanilang iniisip. Sapagka't ibig kong makatulong kahit bahagya.

Sapagka't wala namang dunong na máaaboloy ako, kundi kaunting siglá lamang ng loob.

Sapagka't ang isáng panukalang paris nitó ay di matutuloy kung pagusungusungang iwaldás;

Ay magalit na ang magagalit at mapa iyak man ang ta'agang iyakin, ay itatalá ko rito ngayón ang aking mga napagdiririnig nang comentario tungkol sa bagay na iyan.

Ang *Democracy*, ay siyang una unang nápangíwi at tila nakákain ng siling maanghang ng matalos na may mga nagaakalang magbalangkas ng isang Wikang Pilipino.

At hindi sa ganito lamang nagkasiya. May mga pagtuya pa at ginawáng tudyó na kundi lamang siya'y pa-hayagang federal ay dapat na sanang ipaging *federal* nga. Nguni't ang pagkutya sa isang akalang paris nitó ay talagang dapat asahan sa mga federal. Sa kanila'y wala nang masaráp kundi ang hiram at wala nang mapait kundi anng sarili.

Sumusunod sa *Democracy* ang isa pang pahayagan, na kung maglathala ng mga pamisa, salaping nasok sa cepillo, ng milagro ng ganito ó gayong santo ay totoóng masigla, nguni't sa bagay na itó ay di man lamang nag-ukol ng kahit gahanip na salita. Napagkilalang ang pahayagang ito ay walang nalalakasán kundi ang manilo ng mga séntimos at kusíng... Nguni't na sa katwiran ng pala siya: kaya siya naririto at nakikipamuhay sa atin ay upáng makinabang sa pagpapasamantala ng ilán.

Ang iba pang mga pahayagan ay nagsisitulog nang mahimbig, hindi pala namin, kundi halos ang karamihay nagsapakapipi tungkol sa salitaang itó.

Ngayón, kun ang aking pagsisiyasat sa mga *kadalálang* naririnig ngayon ay pupuhunanin sa pagtatala rito ng mga sabisabi sa sinapupunan ng mga maganak, ay lalo pa manding magkákalasa ang salitaan.

Kung hindi ay dinggin ninyo:

Palagay ni Doña Tibang—Rata nose este mana mananagalogsí cosa cosa ta pensá. Más bueno pa ya pensa ilós convertí na lenguaje nacional el lengua de tienda. Prontong pronto pa ha de extendé na mga rincones de este archipiélago, porque aunque cosa hablá el lenguaje de tienda, es más simpático y más dulce que ese gulay que ta pensá ilós. ¡Rata nose con el mga mananagalogsí!

Palagáy ni Mrs. Piyaka Kalumbibit—Este *newspaper* habla hase languahé Nacional. Mi no sabe porque, for mi, no mucho bueno éste idea por que no nessesari hier oter languahé, sino inglés. Este mucho loco!

Palagay ni mamang Tipaklong—Mabuting masama ang akalang iyan, mabuti kung mápabuti, at masama kung mápasama. Kayo na ang bahalang magdugtong ng ibá pa.

Paganyáng lehat ang kadaldalang náririnig ko, mabuti't hindi naman sa marami, kundi sa ilán lamang. At iláng kun hahalagahán ay bahagya nang mákatimbang ng tatlong séntimos.

Sa ganáng akin ang mga protesta at kung anó ano pang pakling iyan, ay di dapat makaabala sa mga nagsisipagsumikap ngayón.

Magpatuloy silá at kung makatagpo man ng *protestante* ay ipalagay na lamang na sila'y nasigid ng lamok

Masama namang masabi na dito sa atí'y wala nang mga federal at saka mga hindi man federal ay apo naman ni Doña Victorina, sapagka't mápapatulad tayo sa sinigang na walang kamatis. ¡At saka ano't papansin ang mga kinaholkahe ng *kuwá!*

|SUGIGI.

Turing sa Páhulaan

—(o)—

Kay P. PACUAN

Buriko

Yaong may dalawang kulay,
may tainggang mahabagway
na parang putat-kalabaw,
may magulong kaloobang
sa hangi'y sunod-sunuran,
tanda ng ka... burikuhan.

Salamangkero

Yaong ibig na mabantog
sa pagbabanal-banayod
upang inatamó ang imbot
na siya'y kilanling diyos
ng di pagkautangang loob.

Taong-daga

Ang masasabi ko'y ito:
kumita kayo ng taong
alila't minumutsatsó
niná Panot at Buriko
sa paglilikha ng multó.

Panot-Kalbo-Montenegro

Si Apo: isang matandang
ang kaisipán ay bata
taga-tanggol at kalingang
wala namang nagagawa.
Isang bundók na mahina:
kákalahati, mababa't
mainising di kawasa.

Kulang ng tornilyo

Halimbawa, si Hunengong
batikán sa pamamlahiyo,
ó ang isang bagong-taong
nagaral sa Todo Nido
sa gugol ng pilipino,
nguni't nang magbalik dito'y
baro't salawal ng pilyo,
tsapin, korbeta, sombrero't
pati ng wika ng jo... io
ay pawa nang marikano.

Kay Alemany ó Gomez

Ito'y isang súliranang
mabigat pa sa kumain,
nguni't masisilip natin
sa mga tawang mahinhin

at pagngiting parang birhen
ng gobernor na butihing
tila ang ibig sabihin
ay kay Gómez gumigiliw,
at ito'y dahilán mandín
sa kabantugan ni Donding
et populus popularim
.. maledikti natumbeleug...

Ilan ang tautauhan

Velbigracia. sila roo't,
sila rlyang, mula noong
araw, at magpangayo'y
walang nagawang pagsulong
kundi matuling pag urong
sa mahahalagáng layon
nitong bayang pinopoón;
kaya kung sa larong sabong,
sila'y maninioping tahir,
mángduduro't pag nálulong
at wala nang umabuloy,
sa isipan nilang pulpol,
ay sisigaw na ng boong
lakás na para ng kanyon:
"KAMI'Y MAY MAHINANG TUHOR
INEPTO AT MGA KAPON..."

(Saka na ang iba)

LIPENYO SAMPAL.

* * *

Samotsamot

I.

FEMINISTA KAYA?

Aywan kuung ginágaling ó sicasama si Bryan. Sa kanyang kagagala at kahahanap ng boto ay sumapit sa Wheeling, West Virginia, at dito'y natagpuan niya ang di niya hinahanap.

Sinalubong at tinaggap siya roon ng boong galak, ipinag-hurra siya, ipinagwasiwas ng panyo at sambalilo; at, di lamang ito, kundi sa galak ng isang babae—(hindi lang malaman kung matanda na ó kung bata pa, kung pangit ó kung maganda)—ay kagyat lumapit sa kanya at sa tuwa'y, hinagk n siya ng katakot-takot.

Ano pa't nangyari sa kanya ang paris ng nangyari koy Hobson, ang bayani't nagtagumpa'y sa Santiago de Kuba, na totoong kinagiliwan at hinagkan din ng isang binibining maganda, mapanghalina at mapamihag.

Kapwa sila: lamang, ang di malaman ay kung ang pagkaganyan kay Brya'y *wisit* ó *buwisit* sa kanyang kandidatura. Sapagka't si Hobson nang hagkan ay nakapagtugumpay na; nguni't nitong hagkan namán si Brya'y hindi pa napapalaban. Ngayon natin mala-man kung ano ang *influencia* ng halik ng babae sa mga ganyang bagay.

Kay *tatapang* na mga babae niyan!... (Nguni't dahil lang namán sa *entusiasmo*).

Lamang, ang di natin masiguro ay kung *feminista* ó hindi, ang anak ni Ebang iyan.

VIAJE DE INCOGNITO

EL VIAJERO (leyendo). — "Recepción en la presidencia, banquete, procesión cívica, baile"... ¡Caracoles! Esta gente no me dejará inspeccionar el municipio. Y yo que creía sorprenderles. A qui si que me hñan sorprendido. Otra vez viajare en globo, y me dejaré caer de improviso.

NASUBUKAN SA PAGTATAGO

Ang naglalakbay. — May mñga arko na pala ritol! Ang akala koy wala siáng kamalaymaliy ng aking pagdating. Sa uli uli ay hindi na akó mag-aautomobil para ngyayon, hibramin ko na lamaang ang encantong inigat ni Don Jaime del Prado, at kung na sa tangki na lamang ng ilóng ng mñga presidente suka akó pukita.

Kailangang alamín ito ng mga feministá rito.

II

ISANG TANDA PA...

Sa arawaraw na ginawa ng Diyos ay di kakaunting pagtataká ang napapadagdag sa dati ko nang kipkip na pagtataká at paglangha sa mabunyag Tolentino. Ipinamamansag na alam na alam niya ang lahat nang *casos y cosas* ng Katipunan at nang panghihimagsik; ngunit ngayo'y untiunti napagkilala ang katotohanan...

¡Sayang na alagad ni Bonifacio!..

Katunayan:

Tingnan ang *Los Obreros* noong ika 15 nitong umíral, at doo'y may mababasang isang tudling na may ganitong ulo.

DISCURSO

Escrito por nuestro compañero Sr. Aurelio Tolentino y leido por el obrero Sr. Juan de Gusman el 12 del actual en el Teatro Marino (1) de Cavite.

Dangkalín ninyo ang tinurang «discurso» at makiita ninyong mula sa ulo hanggang sa *He Dicko*, ay wala pang isang dangkal at kalahati ang haba, at ang lapad nama'y wala pang tatlong dali.

Kakapyango't sa makatuwid. Nguni't sa kakapayngot na iya'y di mabilang ang nagawaog kamalian. Subalit'y narito ang mga ganggakalabaw.

Una.—Sinabing IKA 13 raw ng Septiembre ng 1896 noóng patayin ang I3 *martir* sa Kabite, gayong malíwanag at malinaw na iya'y nangyari noong IKA 12 ng tinurang ding buwan at taón.

Ikalawa—Sinabing mag-iika 8 na raw ng umaga nang mangyari yaon; gayong malíwanag at malinaw na yao'y naka á la una na ng tanghali nang maganáp.

Ikatlo.—Sinabing ang *goyo'y siyang nakapagpapagpalo* sa dalawang *imperio*: ang *imperio ng espada* at ang *imperio ng cruz*. Kaipala'y mangyayari pang magkatotoo ang una, bagama't nag-aalinlangan ako, ngunit itong hulí ay totoong mahirap paniwalaan.

Katotohaná'y ang *imperio ng krus* ay may mga alagad pa, at diya'y maibibilang natin ang *autor* ng *discurso* (Makatatanggi kaya siya!)

Ikapat.—Sinabing ang pinagpapatay daw ay sina Inocencio, Lallana, Perez, Luciano, San Agustin, Osorio, Aguado, Cabezas, *De Ocampo*, Conchú, Lapidario, *Onrubia* at *Salazar*. (Saan kaya kinuha ni G. Tolentino ang mga pangalang *De Ocampo* *Onrubia* at *Salazar*?)

¡Ay, oy, uy!..

III

ANG KGG. NA BB. KÓLERA

Sa malas ay narito na naman sa pilig natin ang binibining iyan.

Maaga pa kay sa lamok! Halos di pa man surhispot ang kanyang sasalubungin ay narito na siya't mam bubulahaw sa marami. (Napakasalanggapang namáin!)

Noong araw ay ganyan din ang ginawa. Halos di pa nababalitaan man lamang kung tutuloy ó hindi ang pagparito, upang makipag-Kárnival, ang mga *kamelyo*, *mga sundalo* at iba't iba pang "hayop" na magmumula sa iba't ibang lupain, ay humantadhanad na at nagpakaunauna sa pistahan. Kaya ang nangyari tuloy ay nagsuklam ang iba't ibang "hayop" na yaon at di na tuloy nagsí, arito.

Saan ba't di ganyan din ang mangyayari sa Eskudra ni Sperry. Saan ba't pag nabalitaan nitong narito na siya ay di umurong ng pagparito. Tingnan din natin.

At pag nagkataong nagkatotoo ang hinala ko ay.. *adiós provecho ng bayan! /adiós pag-asa ng mga "Madam" at "Miss."*

Nguni't huwag kayo't ngayon pa ma'y pinagpilitan

nang siya'y mapalayas nina Sra. Sanidad. Binababag nitong palagi, upang mapalayas; kaya, sa kanilang pagbababág, ay napapasali tuloy patí ng mga tindera.

At di malayong patí ni San Roque, na walang kibo sa isang sulok, ay mapadawit tuloy. Walang salang patí ng banal at mapayapang iyan, ay bagabagin tuloy sa kanyaung katahimikan, «ipagmiting de avance», ipáglibot sa isa't isang sulok, upang siyang magpalayas sa pangahás na binibini,

¡Di pustahan tayo, pag hindil!..

Por de pronto, ang Gobernador General ay nákipag-usap na kay Chouza upang sabihin nito sa Arzobispo ang kanyang pithayang mangyaring patulungan ang mga kura sa pagpapalayas sa Bb. Kólera. Aywan lamang kung anó ang sagot ng Arzobispo. Nguni't mahihinala natiog kung sa ganyan lamang ay di hihiyain ang Gobernador. («Amor con amor se paga»).

At mahihinala na rin natin, na, kanyang ipag-uutos sa mga kura ang pagpapahanda sa mga San Roque riyan, upang magsipaglibot sa mga lansangan at sa mga bahay baháy, nang sa ganito'y mapalayas agad ang binibini. Pagka't maniwala man kayo't hindi, tungkol sa ganya'y wala nang makadadaig sa mga San Roque. Makita lamaang ni Bb. Kólera ang tungkod, saka ang garapitang nakasabit sa dulo, ay manginig nang walang sala ang binibining iyan. At pag nagkataon pang nag-init ang tuktok ng mga San Roque, lalo't ang mga gawa si «Taller» ng eskultor Llerena na sadyang may maiinit na tuktok, ay siya... lalong madedemontres siya; pagka't walang salang siya'y ipahahagad sa mga áso. (Sigurong di niya malalai man tuloy kung saan siya susuut!

Isang hatol: ¿Di ba mangyaring hulihin iyan ng makikisig na sekreta, upang pagkatapos ay iharap sa hukom Low at nang mamultahan nito ng ka'akottakot?

Isa pa: ¿Di ba maharáp iyan ng "Sociedad Protectora de Animales" at ng huwag namimihasang palagi?

Dapat matanto ng "Sociedad" na iyan, na ang nangarito sa Maynilang laging pináglulúpitán ng binibining iyan ay mga *animal* din (bagama't *racional* nga lamang); at dahil dito'y dapat kalingain ng "Sociedad" at dapat ipakalinga kay hukom Low.

IV

HAGIP SA LANSANGAN

Umano'y ang mga taga daang X, Y, at Z ay nangaliligil ngayón at nagsisipaghanda mang mageilañas sa mga daang yaon.

¿Bakit? Sapagka't nangababaklang kung magkataorg matuloy ng pagahon dito ang mga darating na marinog ay walang salang di sila mgakakatulog sa loob laman, ng panahong dito'y itatagal ng mga taong iyan.

¿At bakit? Sapagka't ang mga daang yao'y siyang daanan ng nagsisipaanggaling sa Sampalok.

¿O é anó ngayón? Pues, walang salang siya ting pagdaraanán ng mga marinong iyan, kung nagsipanggaling doon. At alam na ninyo kung paano ang mga taong iyan: pang galing doon ay masasaya, at dahil sa kasa yaba'y walang humpay ng pag-atungal sa habang daan. Itó ang ikinababakla nilang di magpatulog sa kanila.

Umano'y di matutuloy ng pagpatooto sa Hapón ang Eskuadra ng amerikano.

¿At bakit? Sapagka't ang Hapó'y handa ng pagsalubong sa kanila. Sa bawa't isang akorasadong amerikano ay isang akorasadong hapón ang aabay sa bawa' krusero'y isang krusero níman, at sa bawa't kányonero'y isang kányonero níman. Ito ang sanhi. Sapagka't pangngilag silang baka ang gawin sa kanila'y paris ng ginawa sa mga ruso, na walang sabisabi'y kinátyon na lamang at sukat.

Mabuti rin nga ang nag iingat!

Nguni't ipinalalagay kong ito'y *kuskos* balungos lai mang. Tingnan din.

KUTONG LUPA.

Dalagang matanda

—o—
Ako'y may isáng kilalá
na matanda nang dalaga,
bata pa ang aking iná,
siyá raw ay dalaga na;
anopa't kung nag-asawa,
akó'y apó lamang niyá,
at marahil ay hindi pa.
¡Qué pindanga, y que beha!...

Iouuban na ang buhók
noó't pisngi'y makulubót
kung lumakad ay pahukót
at may bisyong pagka upós
sa daan ma'y pinupulot,
kundi sa pusód isuksok,
ay sa kamisón ang pasok.
¡Qué diantre, y qué bastósl...

Nátanóng ko isáng araw
kung bakit niyá sinayang
yaóng kanyáng kasibulan,
ay gayóng may mukha namáu
na kung kanyáng pinubuoao,
ay hindi kalúlugiban
sa tingi man ó pakyawan.
¡Qué tarantada, qué gunggong!...

Ang isinagót sa akin
siya'y huwág kong buisitio:
di na ibig alalahani
ang díootna't narating
at sa damdám ko mandín
sa puso'y may nállibim
na di ibig másaling.
¡Qué secreto, y qué líhim!..

Nguni't nang pilitin ko nang
magsabi ng katotohanan,
at nang aking pagsabihang
siyá sa kabiláng buhay
magbábayóng walaug hanggán
ng ipá, dahil ng lamang
sa di niyá pag-aasawa'y,
madaling nagsabi namán.
¡Qué cobarde y qué hungháng!...

"Akó—anyá'y daláng dalá
sa lalaking walanghiyá:
ayoko nang mádaya
ng sino pa mang binatal
¡Oh kung náalaman mo ngá
ang sa akin ay ginawa
niyóng lalaking kuhila!"
¡Qué dalána, qué nátinggá!...

"Akó'y dalagita lamang,
marami nang mangliligaw:
may ingglés, insík, tsipáy,
may kastila, hapóo, makáw,
patí Kura, sa simbahan
ay akó'y kinalokohan,
nguni't di ko náibigan".
¡Qué doncella y que sayang!...
"Akó, kaya nagkágayóng
sa kanilá'y di tumugón,

ay sadyang wala pa noón
akóng haugád na sumuóng
sa gawang mamanginoón;
pagka't ang asawa'y seño
ng babaing di marunong."
¡Qué tontería, y qué ulóll!...

"Akó, madalít salita,
nang malao'y nakálisa
ng isáng mabuting binata:
sa kanyá itinawala
ang buhay ko't isinanla,
lahát na'y aming ginawa,
at gloriyeta maya't·maya"!..
¡Qué pilla, qué sulupika!

"At nang ubos kayas na ba
ang pag-irog ko sa kanyá,
nang akó'y kanyáng-kanyá na,
ay saka ko napagtaya,
na ang lalaking yon palá'y
sugaról, magnanakaw pa
puro utang ang dustura!"
¡Qué inocente qué bobal!...

"At nang yaróng aking tiyá'y
tila masama na ang lagáy,
saka po akó iniwan!
Nanganák ako't namatáy
ang bata, mano man lampog
kamíng mag-ina'y dinalaw.
Hanggá ngayón, anino man
niyóng demonyong kalabáw
ay di ko na nasilayan,

Kaya mula niyón namán:
isinumpa ko nang tundisan
na sukdáng aking mábigán
ang apdó ko sampung atáy
ako'y hindi na paliligaw..."
¡Qué pobre, sienga namánl!...

ALISTO MATANG BAKA.

＊ ＊ ＊

AGARAN

—o—
Na naman si Gomez,
may sakdal na naman
at dahil sa apyan.

Apyan
Sa haráp ng juez
akin siyang nákita
at saka si Serra.

Apyan
Isang buntong insík
saka pa sekreta
ang kalaban niya.

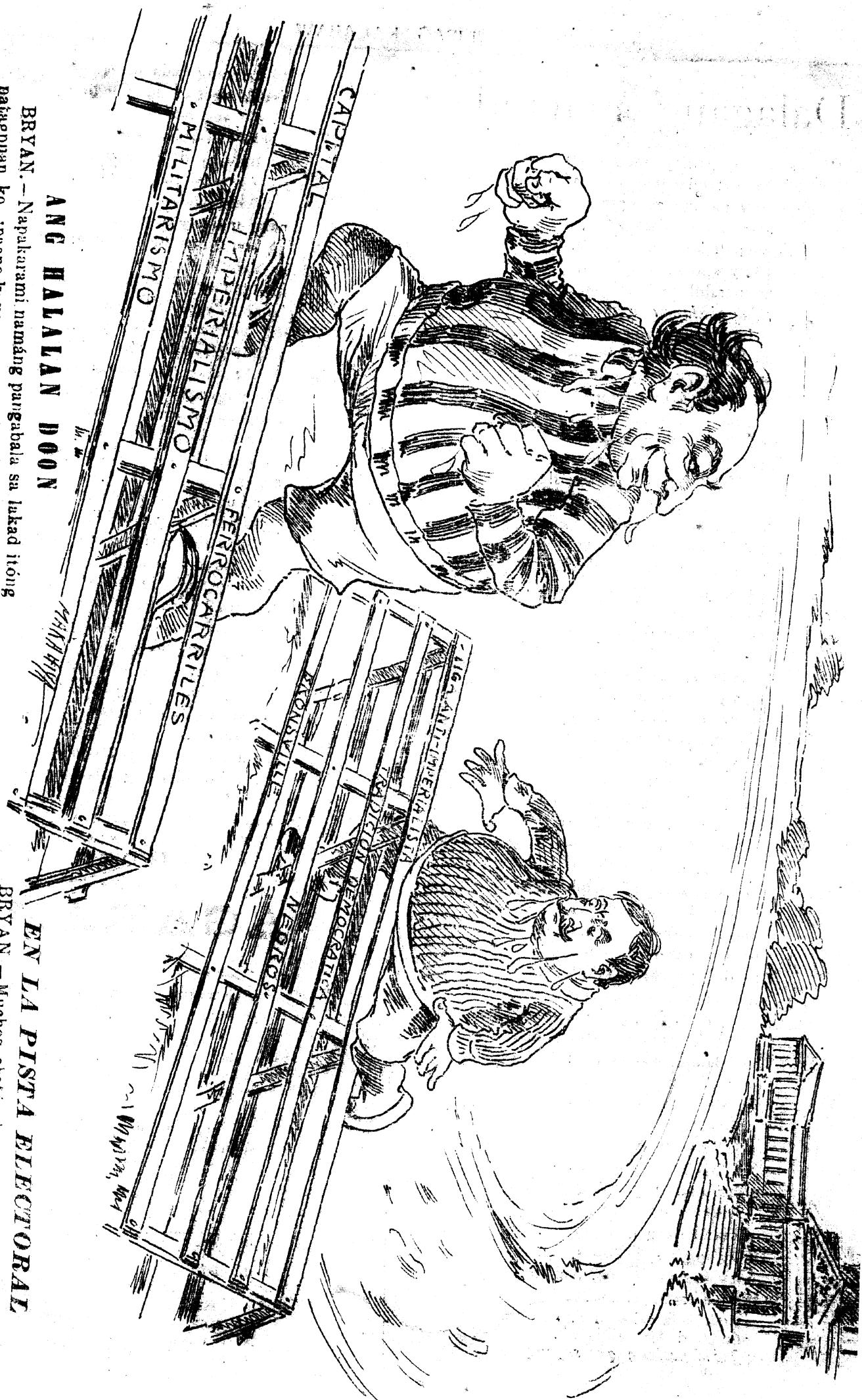
Apyan

Si Mendiola namán
joh mamang Mendiola!
ay naroon din
dabil sa protesta.

Protesta!

Kasama si Pan
na mukhang talunan
at tila San Pedro
sa sangkalangitán.

Protesta!

ANG HALALAN DOON

BRYAN.—Napakarami namáng pangabala sa lukad itóng Batugpuan ko, paano kaya ang sagawin ng aking kalaban

upang huwas mabalabo?

TAFT.—Mahirap nga palang kalabarin itóng mga demó. Crata. Ngunit hindi bale, kaya ako inaalayán ni Roosevelt ay dahil sa mga salungahing ito.

EN LA PISTA ELECTORAL

BRYAN.—Muchos obstáculos encuentro, pero lo que es el otro, no sé cómo se las arreglará.

TAFT.—Esta tradición democrática es muy dura de pelear, y los negros... los veo muy negros. No importa. Por algo me ha puesto la cureta de Roosevelt y me protege la Administración.

¡Agricultores! no digais que no hay carabaos ni vacunos para labrar vuestros campos. Acudid á los camarines de Tanduay, n.o 120 (Quiapo), en donde encontrareis muchisimos carabaos y vacunos, muy sanos, muy buenos, muy grandes y muy baratos.

 —Este retrato es de un parecido exactísimo. Pero tiene un defecto.

—¿Cuál?

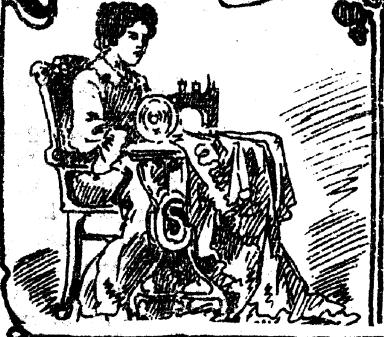
—Te ha favorecido un poco.

—Envidiosa! Mi novio dice que estoy muy bien.

—Es claro! Ese es el mérito de los retratos que hace Joaquin Reyes, Exactitud y belleza. Yo tambien pienso retratarme allí.

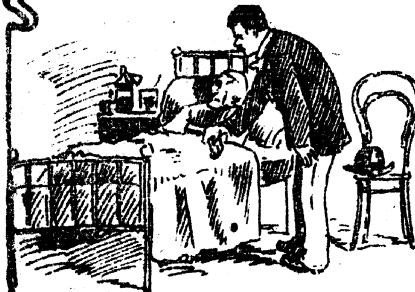
—Buena falta te hace para pescar novio. Joaquin es nuestro San Antonio.

San Roque 42 Sta. Cruz

MÁQUINAS
PARA COSER
MÁQUINAS
PARA Bordar

SINGER Escolta
MANILA
33
PÁGOS
SEMANALES.

 —Haló! ¿Cosa tiene ese casa, porqué mucho gente vanus?
—Es una librería donde todo el mundo, sobre todo nosotros los filipinos, compramos nuestros libros.
—Pero ese book store muy pequinene.
—Sí, pequinene, pero tiene muchos libros muy buenos, que no se encuentran en otras librerías.

 Asma, complicada con reuma articular y sifrolitis del hipocondrio; fiebre, 40 grados; debilidad general. Eso no es nada, amigo.

—Nada, y tengo disperfirolitis, y reuma, y sarna? Ya lo decia mi Señora madre política: ¡Prepárate, hijo mío, para una buena muerte. . . .

—Todo esto desaparece fumando cigarrillos *Germinal*, Comillas 4.

SOBRE LA ORQUESTA RIZAL

—¿Qué le gusta á V. más en esta brillante soiree, Luisa?

—Decididamente, la Orquesta.

—Soy de su misma opinión. La Orquesta Rizal no puede faltar en toda fiesta elegante y de buen tono.

Director.
José Masllovet

Gerente
Primo Literte

Teléfono—431. His—699.

Ang lahat ng urna
ay kinākalikot
(mga malilikot
diyan ay may kiyoki).

|Protestal

Atin lamang tingnan
ang kásasapitan
ng kanilang pagod.

|Protestal

Sa aking akala
ang ganyang protesta

|Mendiola
ay hindi tatalab.
Si Villa'y nanalo
dahilan sa gusto
ng maráming tao,
ang bilang ng boto
at di magbabago
kahi ma't nasain
ng mga Mendiola

|Kalabasa!

Ang ganitong dami
ng kay Villang boto

|Mendiola
ay hindi dumí
kung hindi panalo

Ikaw ay magtiís
joh mamang talunan!
at maghintay hintay
ng idarátig daw
/ mga kalabasa.
na buhat kung saán.

Kayo ay maglaga
at magsalosalo
huwag lilimiting
kayo'y nangatalo
at matatalo pa
kundi magbabago
ng kásasalamangká
sa maráming tao.

PANINÍT

Busal at butil

—:oxo:—

Sinásabing ang pulís daw natin, lalo pa ang mga pulitana ay makisig na bata.

Siya nga naman, nguni't ang kakisigang ito'y bihibi-hirap lamang makita.

Makisig sila kung may haharanging kabayong na gugulat, kung may huluhiling kutsero dahil sa nagsasakay sa di talagáng himpilan.

Makisig din naman sila kung nagsisisaksí sa harap ni Salomon, nguni't kung hinahanap mo upang makialam sa isang basagulo ay saka wala.

Mainan na paglilingkod ang kanila kung minsan. Tila paglilingkod ng mga di binabayaran.

Nguni't ang sabihán diyan kaya ganító ay sapagka tkulang ng pulis.

|Kulang?
Baka kaya lamang kulang, ay dahil sa napakalaking sahod ng mga pulitana, at siya tuloy di ikapangyari na ang malaking gugol na itinatadhana dahil dito, ay magamit sa maramirami pang bilang ng mga pulis?

Baka nga itó na. Bakit ang bawa't pulitana ay katiimbang ng dalawang yano.

Hindi sa paglilingkod na nagagawa kundi sa sahod na sahod lamang ang ibig kong sabihin

Huwag ba sana ninyong pakakahuluganan ng kung ano ang ganito kong mga salita.

Tunay na walang kakahukahulugán kundi ang talaga lamang na ating nakikita.

*
Nguni't mga pulis na ba lamang naman ang aking haharapin?

May iba pang bagay na mahahalaga at di ko matiis na huwag sabihin sa inyo.

Halimbawa ang pagkukusa ngayon ni Roosevelt na maging Simón Cirineo ni Mr. Taft.

Inyo pang naaalala marahil ang ginawa noong araw ni Taft na pagpapaalis ng sandata sa isang hukbong negro.

Ngayong kandidato siya ay itó ang itinatabang ng loob ng mga negro, at ayaw iboto si Taft.

Ang pagtagilid na itó ng doong ni Taft ay narandaman ni Roosevelt at ang ginawa'y inamin ang mga sagutin ng gayon, at hindi raw si Taft ang dapat sisihui kundi siya.

Napagkilalang doon man sa kanila ay karaniwan ang mga pagsasalamangkang .. mababaw.

Talaga yatang makikita rin ng mga federal dito, ang pagkabigo ng kanilang amaamahan...

Ngayon pa'y nakikipighati na akó.

*
At hindi mga salamangká lamang ang nangyayari sa Amérika, kundi may mga úlutan pa.

Inyong dinggín. "Ang Kapisanan ng mga mangangalakan sa Chicago, ay magdaraos ng isang maringal na picing at dito'y inanyayahan si Mr. Taft at si Mr. Bryan. Di umano'y nais ng mga magpipiging na doon maririnig ang palagay ng isa't isa sa mga kandidatong itó, tungkol sa mga bagaybagay ng pangangalakal...

Eso es, sa maliwanag na sabi ay pinapag uulót sila.

Kun dito sa atin ay iyan ang búrahan ng guhit ng mga bata kung nagkakaalit.

Itó ang sabong sa politikal

*
Dalawang amerikano ang malipit mabitay sa lalawíng Moro dahil sa kasalanan pagpatay ng kapwa.

Sila'y aking kinááawan nguni't akin lamang pinag-tatakhán ang di paghumá ng mga pahayagang amerikano.

Ang dati nilang kasipagang magpasingaw ng hangin sa ulo, kung pilipino ang nakagagawa ng ganitong sala, ay di makita ngayon.

|Dahil kaya sa amerikano ang nanampalasan?
Marahil

Nguni't hangang kailan mawawala sa mga pahayagang amerikano ang pagkabilinan?

Kung nagkataong pilipino ang nakamatay na iyan ay narinig na saúa natin ang sarisaring laswa. Bakit mga babae pa naman ang kanilang inutas!

Kay daling mahalata ng lihim na ingat ng mga pahayagang hingga.

*
May kolera na naman pala, at bawal ng Sanidad ang: (bumilang kayo at magtiís).

Bukayo, lumpya, sumang mais, bútse, ho ya, toge, loktong, talong, balatong, latik, toyo, ginatan, pi ipit, buko, tikoy, mga matamis, buto ng milon at pakuwán, chinchaw, sotanghon, gata, pinipig, miso, biko, ginatang mais, bihon, gulaman, palitaw, lohuwa, bagoong pinais na gabe, champoy, tokwa, belekoy, pansit, kalamay, bola bola, sorbete na buko, langosta balang (?), patis, paros, balay, mga suso, kalgay, talaba, balaw balaw, talangka at alimango, lechugas, pipino, etc. etc...» Jesus maresep, anong damil

Pagkakataón nito'y wala na tayong makakain.

Nguni't hindi pala naman, mayroon ding nalabi na hindi nila) naalala. |Na anó itó?

Ang ensaladang sanitario, na sa akala ko'y málibigan ng lahat.

KULAS KULASISI.

ASERRADORA MECANICA

DE TUASON Y SAMPERO

OFICINA Y DEPOSITOS GLOBO DE ORO 86-106

MANILA, I.F.

TELEGRAMA "LAGARIAN"

TELEFONO 156
QUIAPO

RESTAURANT

LA BRISA FILIPINA

Jaboneros 161-168.

—Las personas de paladar delicado. Frecuentan este restaurante. Ya verás que menú.

—Pues, si es así, espero que me traerás aquí todos los días.

LA ESMERALDA

Escolta No 9 y 11.

—Magníficas joyas, que envidiaria una reina.....

—Son los regalos de boda que he recibido.

—Encargadas a París, sin duda alguna.

—No ciertamente. Todas compradas en la joyería

LA ESMERALDA Escolta N.º 9 y 11.

PEDRO de JESUS E HIJO

MARMOLLISTAS Y TALISTAS

Calle de Crespo 96 Quiapo

Lapidás, monumentos,
pilas, estatuas, imágenes
y toda clase de obra de
talla abonan la falta de
Pedro de Jesus.

I.R. MORALES

PLAZA DE KIAPO

Nº 13

Desde Roma la imperial
haciendo escala en Berlín,
en Inglaterra y Tonkin,
llegó hoy á esta capital
un despacho tan urgente
con carácter reservado
y que por estar cifrado
tuvo curiosa á la gente.

Morales, el de la Imprenta
que el despacho ha recibido
dice que su contenido
es el giro de una cuenta
por libros encuadrados,
estuches, sellos de goma,
que unos amigos de Roma
le habían encargado

13—Plaza Miranda—13 Kiapó.

JAMON PIÑA—Nosotros, si, que no tenemos mucha quebradura de
cabeza, como otros mortales....

JEREZ SPORTMAN—¿Por qué?

JAMON PIÑA—Porque no tenemos más que una sola preocupación: la
única....

JEREZ SPORTMAN—¿Cuál es?

JAMON PIÑA—La de que el buen Heiser no nos deje entrar en estas islas
donde hoy nos consumen en grande.

—Osted dispensarme, señor: mi quiere saber donde pudo comprar
un sombrero como ese, tan ligero, tan elegante, blanco como la nieve
y sin costura. Mi quiere llevar muchos á mi país, en Londres.

—Ya se conoce que es V. forastero. Aquí nadie ignora que estos som-
breros salen de la fábrica de

Vicente Liwanag

Lemery 149. Tondo

SOMBRERERIA DE RAMON YAN

60 SACRISTIA—BINONDO

—¿Que llevas ahí?

—Es una partida de excelentes sombreros del país, comprada en
casa de Ramon Yan. Ya sabes que me marchó al extranjero. Allí
no quiero usar otros sombreros.

—Hasta bien. En ninguna parte los hay más típicos y elegantes.

—Los chocolates de "LA BILBAINA" no tienen rival.

—Productos puros, inmejorables. Fabricación esmerada.

—Ninguna asma de casa prescindirá de los chocolates de
"LA BILBAINA" en cuanto los pruebe, pues son alimento
sano, al que delicioso.

Pedirlos á Pujalte y C°

229 Muelle del Rey Teléfono 366.

BOREAL STUDIO

B. GOMEZ Y CIA

JOLO 313

—Ahora ya podemos retirarnos á nuestra casa. Soy feliz.

—No, no; ante todo debemos ir á retratarnos.

—Bien. ¡A qué fotografía?

—A la mejor: al "Boreal Studio"

